

WISCONSIN OBJOKUJE LA FOLLETTA

Is vse Amerike in tudi iz inozemstva prihajajo glasovi globokega sozolja. Vsi poslanci wisconsinške zbornice podajo danes za pogrebom. La Folletovi vdovi ponujajo kandidaturu za pokojnikov senatorski sedež.

Madison, Wis., 21. jun. — Wisconsin se je danes poslovil od svojega sina. Bob La Follette, ljubljene wisconsinškega ljudstva, se je vrnil zadnjkrat iz Washingtona v soboto ponoči in danes so mu ljudske mase izkazale zadnje čast. Od rane jutra do pozne večera so korakale nepregledne trume v rotundo državne palače, kjer je v odprti krsti ležal bojevnik Bob. Ko je prišla določena ura, da zapro vrata, je bila vrata zalovalcev še pol milje dolga po štiri osebe v vrsti. Več ko 50,000 oseb vseh stanov, starosti in obojega spola je korakalo mimo krste.

Prišli so od vseh strani, iz vseh krajev države, iz mest in s farm; prišli so tudi iz sosednjih držav, iz Minnesote, Iowe, Indiane, Michigana in Illinoisa. Takih demonstracij še ni videla nobena država v ameriški Uniji. Bile so prave ljudske demonstracije.

Danes se vrši pogreb. Chicago, Ill. — Posebni vlak s La Follettovim truplom se je na potu v Wisconsin mudil eno uro v Chicagu v soboto predpoldne. Delegacija krajevnih progresivnih elementov je posetila vlak in položila velik venec na krsto.

Madison, Wis. — Brat malega vsi poslanci wisconsinške zakonodajne skupni seji obeh zbornic, na kateri so mnogi govorniki slavili spomin na pokojnega senatorja La Follette. Soglasen sklep je bil, da pojdejo vsi člani zakonodajne skupni seji v ponedeljek popoldne; obenem je bila izvoljena častna straža sedemdesetih reprezentantov in šestih senatorjev, ki bo stala ob krsti od minute, ko truplo pride v Madison, do ure pogreba.

Senator Howard Teasdale iz Sparte, ki je predložil spominsko resolucijo, ni mogel dokončati svojega govora. Obile so ga solze in padel je na svoj sedež med lhtenjem.

Kongresnik Nelson, ki je bil kampanjki upravitelj La Follette predsedniške kampanje, je v petek apeliral na voliče v Wisconsinu, naj pošljejo La Folletovo vdovo v zvezni senat na izpraznjen sedež njenega soproga. "Večje časti spominu La Follette ne more izkazati ljudstvo Wisconsin, kakor če pošlje vdovo v senat, da dosluži njegov termin. Bilo bi več kot izkazanje časti slavnemu pokojniku, kajti mrs. La Follette je povsem sposobna za to službo", je rekel Nelson.

Oswald Garrison Villard, urednik politične revije "The Nation", je v brzojavki priporočil, naj La Follettov najstarejši sin kandidira za očetovo mesto. Izredne volitve bodo vsekakor v jeseni.

Washington, D. C. — Več tisoč oseb je stalo v petek popoldne na Union postaji s sklonjenimi glavami, ko je vlak, na katerem je bilo truplo senatorja La Follette, zapustil Washington, kjer se je pokojnik čez 26 let bojeval za pravice ameriškega ljudstva. V množici je bilo mnogo železničarjev in drugih delavcev, ki so agitirali zanj v zadnji predsedniški kampanji.

Ceremonij pri odhodu ni bilo nobenih. La Follette počiva v čedni, toda priprosti krsti. Ni razkošnega, nič slajznega ni bilo okrog njega na njegovi zadnji poti. Resničen demokrat, kakršen je bil vse svoje življenje, je bil tudi v smrti. Krsto so položili na priprost, črno pokrit katafalk, ki se nahaja v istem želez-

Pregled dnevnih dogodkov

Amerika.

Wisconsin plača za La Follettom; 50,000 oseb korakalo mimo odprte krste v kapitolu. Pogreb je danes.

Zadnje glasovanje La Follette v senatu je bilo: Ne! Debov tribut La Follettu. Premogovniška industrija išče zdravnika.

Stavbinski delavci se ne uklonijo.

Stavkovno gibanje krojaških delavcev v Philadelphiji.

Popolna konspiracija v bodoči vojni.

Navihane potegnili policaje in urednike listov.

Devet mrtvih pod kolesi avtov in v vodi v Chicagu v nedeljo.

Po svetu.

Kriza na Kitajskem vedno večja.

Amundsen pojde še enkrat na sever.

Na stotine ubitih v komunistični revoluci v Chile.

Rifijanci v novi ofenzivi proti Francozom.

Morilka iz usmiljenja v Parizu dobila dve leti zapor.

Tribut E. V. Debsa senatorju La Follettu

Eugene V. Debs, predsednik izvrševalnega odbora socialistične stranke, je poslal La Follettu vdovi sozljivo brzojavko sledeče vsebine:

"Hraber, pravičen mož, pošteni, neomahljiv bojevnik za resnico in pravico je šel od nas in nam zapustil dragocen spomin ter svoj plemeniti, inspirirajoč vtis kot zapuščino vsemu svetu."

Morilka iz usmiljenja dobila dve leti

Francozinja, ki je sledila vzgledu znane Poljakinja, ni našla milosti pred sodiščem.

Pariz, 20. jun. — Anna Levasser, šivilja, je bila sinoči spoznana za krivo umora svoje sestre in obsojena na dve leti zapore. Anna je priznala umor. Bil je umor iz usmiljenja. Njena sestra je bila jetnica. Malo časa je še imela živeti. Silno je trpela. Tedaj je sestra slišala, kako je poljaka igrala pred, nekaj meseci v Parizu ustrelila svojega zaročenca, ki je trpel na raku. Zaročenec je prosil za smrt, ker ni mogel več prenašati trpljenja. Poljakinja je bila oproščena.

Bolnica je bila ganjena. Zakaj bi ne bila tudi ona na ta način rešena trpljenja? Prosila je sestro, naj jo ustrelji, da bo konec muk. Trpljenje je bilo tem večje, ker je hišna gospodinja ukazala sestram, naj zapustita stanovanje, češ da ji je bolnica v nadlego. Kam naj gre? Nihče rad ne vzame bolnika v hišo. V javno bolnišnico pa ne gre, ker hoče biti pri sestri. Tako se je dala šivilja pogovoriti in izstrelila je jetični sestri štiri kroglice v glavo.

Porota pa topot ni poznala usmiljenja kakor v služaju Poljakinja. Državni pravdnik je zahteval kazen, da se prepriči epidemija umorov iz usmiljenja.

niškem vozu, v katerem se je La Follette vozil zadnje jesen v teku svoje predsedniške kampanje. Na kratki, kakor je dolga, je bil napis, zložen iz belih lilij na polju zelenih praproti, "Nepozabnemu boritelju", katerega je položila organizacija železničarjev. V bližini je bil tudi velikanski venec Ameriške delavske federacije, nato so se vrstili znaki tributa drugih organizacij in osebnih prijateljev.

Ceremonij pri odhodu ni bilo nobenih. La Follette počiva v čedni, toda priprosti krsti. Ni razkošnega, nič slajznega ni bilo okrog njega na njegovi zadnji poti. Resničen demokrat, kakršen je bil vse svoje življenje, je bil tudi v smrti. Krsto so položili na priprost, črno pokrit katafalk, ki se nahaja v istem želez-

niškem vozu, v katerem se je La Follette vozil zadnje jesen v teku svoje predsedniške kampanje. Na kratki, kakor je dolga, je bil napis, zložen iz belih lilij na polju zelenih praproti, "Nepozabnemu boritelju", katerega je položila organizacija železničarjev. V bližini je bil tudi velikanski venec Ameriške delavske federacije, nato so se vrstili znaki tributa drugih organizacij in osebnih prijateljev.

PREMOGOVNA INDUSTRIJA IŠČE ZDRAVNIKA

TAKO SE GLASI JOHNSONOVA USPAVANKA.

Ampak če bo kaj izdala, je drugo vprašanje.

Pittsburg, Kans. — W. L. A. Johnson, komisar za jugozapadne premogovniške podjetnike, je lepo govoril na shodu za prvo pomoč pred zbranimi zastopniki rudarjev, premogovniških podjetnikov in biznismenov. Ampak ta lepi govor je precej luknjav.

Johnson je ternal, da se premogovniška industrija nahaja v slabih razmerah. Naševal je, koliko rudarjev je bilo preje zaposlenih in koliko jih je sedaj. Menil je, da to vse prihaja od konkurence. Povdaril je, da on ne bo predpisaval zdravila. Ampak rekel je, da je to odvisno le od rudarjev in podjetnikov, ki se snidejo in lepo pogovore o položaju, da zopet oživi premogovniška industrija.

Prav v teh zadnjih besedah je pa povedano, kje tiči zajec v grmu.

Rudarji naj pridejo in se naj pogovore o položaju. Kaj bodo premogovniški podjetniki svetovali pri tem pogovoru? Ali ne bodo priporočali, da se naj zniža mezda, da se industrija zopet oživi?

Rudarji sami vedo, da se industrija nahaja v slabem položaju. Ampak to ne prihaja zaradi velike konkurence, ampak zaradi tega, ker industrija potrebuje vedno manj premoga.

Premog izpodrivata olje in elektrika. Ako bi rudarji tudi privolili v znižanje mezde, ne bo industrija porabila več premoga. Kurivno olje se producira poceni. In če bi se znižala cena premoga, kar se seveda ne bo zgodilo, ker premogovniški podjetniki in trgovci na debelo preveč ljubijo profit, in ker železniške družbe ne bodo znižale tovarninske za prevažanje premoga, bi padla cena tudi kurivnemu olju. Kurivnega olja ni treba prevažati, ker teče po ceveh do centralnih oljnih postaj in tudi njegova produkcija je zelo poceni.

Vodne sile izpreminjajo v električno silo in nove iznajdbe so pripomogle, da je mogoče odajati električno silo na veljke daljave, ne da bi se kaj izgubilo od nje. Grade se velike električne centrale in druge so v načrtu. Fakt je ta, da je premogovniška industrija obsojena na počasno umiranje. To je povzročil gospodarski razvoj. Johnsonova tožba je podobna tožbi tistega kovača ki je tožil, da je najbolje, da scenijo kovanje konj, da bodo zopet prevažali tovor na "parizarjih" mesto po železnicah. Zato pa ni njegovo priporočilo nobene vrednosti za rudarje.

Kriza na Kitajskem je vedno večja

Stavka mornarjev se je razširila na Hongkong, v Kantonu je proglašen bojkot proti tujcem! Angličani in Japonci so pobegnili iz Čungkianga.

Sangaj, 20. jun. — Stavka kitajskih mornarjev se je razširila na Hongkong. Iz Kantonu je prišla vest, da je bil tam večer razglašen bojkot angleškega, japonskega in ameriškega blaga.

Angličani in japonski naseljeneci v Čungkiangu so pobegnili na bojne ladje, katere so poslali Japonci v pristanišče.

Peking, 20. jun. — Kitajska centralna vlada je danes odobrila stališče kitajskih rebeljev v Sangaju s tem, da je poslala \$100,000 podpore štrajkarjem.

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katere je izdala in ima na predaj Književna matica S. N. P. J.

Mehiško delavstvo svari ves svet

"Mi bomo ščitili pravice inozemcev, toda vmešavanja v naše zadeve ne dopustimo nikdar", je izjavil Morones.

Mexico City, 20. jun. — Luis Morones, predsednik Mehiške delavske federacije in minister industriji, je večer izjavil v ozir na kontroverzno z Združenimi državami, da mehiško delavstvo bo skrbelo, da inozemcem ne bo godila krivica v Mehiki. Obenem pa bo mehiško delavstvo stalo krepko na straži za svoje pravice in nikdar ne bo pustilo, da bi se tuje vlade in tuji kapitalistični interesi mešali v notranje zadeve suverena mehškega ljudstva.

La Folletteve zadnje glasovanje je bilo: Ne!

Zadnjič je glasoval 16. marca, ko je bilo na dnevnem redu vprašanje potrditve Warrens justičnim tajnikom.

Washington, D. C. — Zadnji javni nastop senatorja R. M. La Follette je bil dramatičen kakor je bilo vse njegovo rebelno delovanje v zveznem senatu. Bilo je 16. marca t. l., ko je senat še drugič odklonil potrditve Ch. B. Warrens, katerega je predsednik Coolidge imenoval za justičnega tajnika.

La Follette je bil odsoten pri prvi odklonitvi. Ni ga bilo v Washingtonu. Dne 16. marca, ko se je imelo vršiti drugo glasovanje, je prišla vest na kapitol, da se je senator La Follette vrnil precej okrevan. Insurgenti so bili veseli te vesti; kajti lahko je odločil en sam glas in vedeli so, da bo "Fighting Bob" glasoval z njimi kakor vselej.

Seja je bila otvorjena. Vsi senatorji so bili na svojih sedežih, toda La Folletteov sedež je bil še prazen. Galerija je bila polna. Prijatelji so gledali na prazen sedež v prvi vrsti na republikanski stranki in sklenili, da vest ni bila točna.

Prišlo je glasovanje. Pisar je klical imena po abecednem redu. Ravno je prišel do imena Deaneen, Illinois, ko se odpro srednja vrata senatne dvorane in pokaže se majhna, široka postava. Bil je La Follette. Košat pompador njegovih svetlih in glomastivih las, ki je bil karikaturnostom že leta tako dobrodošel, je bil prominenten kot vselej. Ponošno vzravan in s smehljajem na ustih je La Follette korakal neslišno po mehki preprogi do svojega sedeža in se takoj poglobil v kup papirjev na njegovi mizici ne zmenec se za klicanje imen in glasovanje.

Galerija je zamrmrala, potem pa tišina. Kako bo La Follette glasoval? Naravno bo glasoval proti Warrenu — toda bila so razna poročila. Tako je ugibala galerija.

"Mr La Follette!" je zavnel pisarjev glas.

"Ne!" je prišlo od La Folletteve mize v prvi vrsti sedežev. Bil je rezek, jasen in običajni "ne", kakršnega je Fighting Bob mnogo in mnogokrat izrekel v senatu, kadar so bile napadene ljudske pravice.

Gledal je v listine, ne ozreč se nikamor, je glasoval brez pomisleka proti potrditvi korporacijskega advokata justičnim tajnikom. To je bilo njegovo zadnje glasovanje in zadnji nastop v zveznem senatu.

LEGISLATURNO ZASEDANJE V ILLINOISU ZAKLJUČENO.

Springfield, Ill. — Ob eni v soboto zjutraj je legislatura zaključila sejo, da se nadaljuje v soboto dopoldne ob devetih. Razni poslanci so razlagali ta zaključek, da pomeni, da se legislaturno zasedanje v soboto popoldne zaključuje.

POPOLNA KONSPIKCIJA V BODOČI VOJNI

VSE BO SLUŽILO: KAPITAL IN DELAVSTVO.

Tako je vojni tajnik povedal pred kadeti v West Pointu.

New York, N. Y. (F. P.) — Prihodnja vojna bo pogoltnila vse. Dwight F. Davis je naglašal pred kadeti v West Pointu, ki so dokončali oficirsko šolo, da bo v prihodnji vojni vzpostavljena popolna konspiracija. Vse bo konspirirano: kapital in delavstvo. Davis trdi, da se je vojni department odločil, da v bodoči vojni ne bo mladočev in profitarjev.

Ampak on je na nekaj pozabil. In sicer je pozabil na razdelitev vojnih naračil, ki se zdaj vrši med največjimi, bizniškimi interesi pod vodstvom sodnika Elbert H. Garyja, predsednika United States Steel korporacije, kljub temu pa misli, da ne bo vojnih profitarjev.

Ampak zdaj se, da stari več dobe, kot kdaj prej.

Vojaki ustrelili 50 delavcev v Chileju

Veliki izgredi v severnih provincah južnoameriške republike, ko so oblasti zatirale komunistične liste. — Generalna stavka na železnicah v Boliviji.

Lima, Peru, 21. jun. — Nadaljna poročila o krvavih bojih med vojaštvom in komunisti v chilenski provinci Antofagasta se glase, da je bilo 50 do tisoč oseb ubitih.

La Paz, Bolivija, 20. jun. — Generalna stavka železničarjev je v teku po vsej Boliviji. Vlada je poslala vojaške čete v vsa večja mesta.

Santiago, Chile, 20. jun. — Na podlagi najnovejših poročil je bilo 50 delavcev ubitih in na stotine ranjenih v izgredih v provincama Tarapaca in Antofagasta na severu Chileja, kjer so že od 5. t. m. v teku protestne stavke in namiri vled preganjanja komunistov. Vlade čete, ki so bile poslana na lice mesta, ko so stavarji okupirali tovarne, so streljaje iz strojnih in celo iz topov na delavske postojanke. Okrog 400 oseb je bilo aretiranih.

Tarapaca je središče nitratne industrije. Izgredi imajo izvor v odloku krajevnih oblasti, ki so odredile, da morata dva komunistična lista prenehati z izhajanjem.

Ali bo v Philadelphiji stavka krojač. delavcev?

KROJAŠKI PODJETNIKI JO PRICAJUJEJO.

Za žičnake podjetnike je bila Philadelphija prava Meka.

Philadelphia, Pa. — Organizacija krojaških delavcev Amalgam: Clothing Workers Union se zdaj trudi v Philadelphiji organizirati krojaške delavce stodoletno. Podjetniki upajo, da pride do stavke, še preden bo organiziranje izvršeno. Voditelji krojaških delavcev prav gotovo ne bodo vprašali, kaj žele podjetniki, ampak z zahtevami bodo stopili prednje, ko bo čas za to ugoden.

Čikaški krojaški podjetniki, ki niso naklonjeni delavski organizaciji, so kaj radi oddajali svoja dela v Philadelphijo. Ampak če se organizirajo delavci v Philadelphiji, bodo morali svoja naročila izvesti v Chicagu.

V mestu se vrše shodi židovskih in italijanskih delavcev. Shodi so prav dobro obiskani. Sezona bo dosegla svoj vrhunec še le v prihodnjem mesecu.

Amundsen se vrne na ledeni sever

Polarni raziskovalec poskuša še enkrat poleteti na severni tečaj. Ellsworth bo ponovno financiral ekspedicijo. — Boj s smrtjo v ledeni puščavi.

Oslo, Norveška, 20. jun. — Røald Amundsen, ki s petorico svojih tovarišev danes počiva v Kings bayu na Spicbergh, je pripravljen še enkrat poskušati s poletom na Arktik, da doseže svoj cilj: severni tečaj, katerega ni dosegel na pravkar končanem poletu. Kdaj se poda na drugo zračno pot, ni omenil. Morda poskus še letos.

Osloški "Dagbladet" je danes prinesel prvo detajlirano poročilo o izkušnji štiritedenskega bivanja ekspedicije na ledenem severu.

V tem poročilu pripoveduje Amundsen, da so se večidel časa bojevali s smrtjo. Suhe zemlje, seveda pokrite z ledom, niso nikjer ugledali, eksplorirali pa so 160,000 kvadratnih kilometrov morja, katerega doslej še ni videlo človeško oko. Polet je bil meteorološko in geografsko velike važnosti. Amundsen je dočkal, da v norveški sekciji polarnega bazina ni suhe zemlje. Morje, pokrito z ledom, ki se zdaj taja, se razteza gor do tečaja in še dalje krogkrog.

Enkrat bi bila dva člana ekspedicije skoraj utonila, ko sta zabredla v tajajoč se led. American Ellsworth je rešil dotičnika smrti. Takoj po odhodu s Spicbergov dne 21. maja sta eroplana prišla v gosti megli. Plula sta 3100 čevljev visoko. Pihal je močan severnozhodnik, ki je gnal letali proti zapadu. Dne 22. maja je še posla polovica gorilna. Takrat je Amundsen sklenil, da se spuste na tla in zaključijo kako bo s nadaljnjim poletom, da jim ne zmanjka gorilna. Iskanj so primerne kraja za kempje, toda kamor so šli, pevsod je bila sama ledna gladina morja, tupatam pokrita z vodo. Kazalo ni drugega kakor spustiti se v vodo.

Čim sta eroplana prišla na led, je bila takoj tekoča. Letalo št. 25 se je odmah zaklenilo med dve veliki masi ledu. V času, ko je moštvo delalo na vse načine, da izvleče letalo, je voda pod letalom zmrznila in eroplan je bil zakovan v ledu kakor v železu. Istočasno se je tudi drugo letalo št. 24 zagodilo v led. Amundsen je izračunal, da se nahajajo na točki 87 stopinj 44 minut severnega polju. V osmih urah so naredili ravno 1000 kilometrov zračne daljave. Ker so leteli povprečno 150 kilometrov v uri, so pronašli, da jih je veter zadržal za 200 kilometrov.

Končni sklep je bil, da polet na ekzaktno točko severnega tečaja je bil zdaj nemogoč. Vrniti se je treba nazaj. Zaključili so, da na obratni poti pojdejo bolj v vzhodno smer, da pogledajo še odnotno površje. Toda kako dobiti eroplana iz ledu? V svrhu, da se koncentriira vse delo na čim mogoče krajši čas, so pustili letalo 24 in delali le na št. 25. Celih 24 dni je trajalo delo, predno so izsekali led izpod letala in spravili eroplan na varno. V tem času so bile neštete težave in nevarnosti. Enkrat — 14. junija — je polet pod njimi in bila je nevarnost, da se vsi pogreznejo v vodo. Premagali pa so vse težave in 15. junija so se zopet srečno dvignili v zrak in poleteli nazaj proti Spicbergom.

HOWAT JE ODKLONIL PRVO ZASLIŠANJE.

Girard, Kans. — Aleksander Howat je odklonil prvo zaslišanje in njegova zadeva prišla pred sodišče s mesecu oktobra. Položil je \$1,000 poročila.

VREME.

Chicago in okolica: V torek nestaino; eventualni lokalni nalivi. Temperatura v zadnjih 24 urah; najvišja 84, najnižja 68.

PROSVETA

JAVNA GOVORNICA

(Glasovi Manov S. N. P. J. in štataljev Prosveta.)

Cleveland, Ohio. — Ne radi, a vendar se moramo oglašiti na večno čevkavost našega gospoda Pirca, dasiravno ne zasluži, da bi ga človek, ki nosi košči strojega rojstva pokoncu, breall, kakor kako golazen. Morda bi bolje mu celo pristojal njegov lastni izraz "v gobec ga suni". Vsaka številka tega letičnega lista, ki je menda že kandidat za tretjo glavno patrovska "šene-dnevnik" se mora obreigniti ob S. N. P. J. Dobro vamo, da tudi pobožni Newburčani niso nikdar toliko zabavljivi vrste. Te vrste zabavljivi so vedno v uredništvu A. D. Res, tam se zaganja vedno rad komar v slona. Danes se napada v obliki pod tem naslovom, a jutri zopet pod drugim Prosveto in članstvo S. N. P. J. Ne vemo, ali gospod Pirc res ne zna drugega pisati. No pa držati se moramo res nemakaga izraza, ki se po slovenske glasi: "Od blika ne dobi drugega kot kos slabega mesa".

Sam svojo barvo spreminja ta naš gospodine, kakor zlebe veter. In valed tega mu ni zamere. Svetovati moramo gospodu Pirca, naj se enkrat dobro grečita Prešernov verz "Zatreli nas niste mogli speče, se manj nas bodete buče". Prosveta in članstvo naj bi bili vedno v njegovi filki. — Opazivalec.

Detroit, Mich. — Rojaki se gotovo zanimajo, kako se nam godi v Detroitu. Letos se je zopet precej Slovencev naselilo v tem mestu. Pričakuje se, da se jih naseli še več, ker se industrija v tem mestu razširja. Ravno sedaj zopet Ford najema nove delavce in pričakuje se, da jih bo čez par mesecev zopet najemal. Bolj jih najemajo v velikih tovarnah. Velike avtomobilske kompanije prizidujejo k svojim tovarnam. Največ zida Ford, Hudson, Dodge in Briggs.

Slovinci prihajajo iz vsej krajev Amerike, največ jih pride iz premogovniških naselbin.

Na društvenem polju napredujemo dobro. Društvo Slovinski narodni dom napreduje posebno dobro. Kupili smo zdaj lep prostor, na katerem zgradimo stavbo, ki bo ponos vsem tukajšnjim Slovincem.

Dne 4. julija priredi društvo Slovinski narodni dom piknik na farmi rojaka Peter Fuhka na Middle Belt Roadu. Zabave bo dosti, za jesti in piti ne bo manjkalo.

Rojaki! Podpirajte Slovenski narodni dom, kupujte delnice.

Vsem rojakom v mestu pa svetujem, da grede na roko novodošlim Slovincem. Vsak gre najraje k svojim, obenem pa tako delamo za večjo slovensko naselbino v našem mestu.

Dekleta lahko dobe službe in plače niso slabe. Seveda so plače različne. — A. Janesich.

North Chicago, Ill. — Prav malo dopisov pride v javnost iz našega mesta. Pa še to, kar je, je včasih zaniljiva kritika.

Ako preudarimo položaj trezno in ga primerjamo s položajem pred desetimi leti, moramo priznati, da napredujemo in da je napredek še precej hiter.

Oglejmo si našo zadržno prodajalno in prepričamo se, da napredujemo. Zadržna prodajalna obstoji tri leta in pol in njen imetek cenimo danes do petdeset tisoč dolarjev. In to zadržno prodajalno lastuje delavstvo iz North Chicaga in Waukegana. Ta prodajalna ni lastnina posameznika.

Nihče odjemalcev se ne more pritožiti, da je izkoriščen. Zadržna prodajalna ima v zalogi vedno blago prve vrste. Tehtnica in mera sta pošteni. Večina odjemalcev je prejela lepo dividendo, ki bi jo ne dobila nikdar, ako bi kupovala pri privatnih trgovcih.

Ako kateri odjemalec vidi, da se mu godi krivica, se lahko pritoži pri poslovodju ali pa pri odboru.

Soja zadržna prodajalna se vrši šest in dvajsetega julija dopolne v Slovenskem narodnem domu.

Napredka pa ne vidimo samo v zadržni prodajalni. Slovenski narodni dom je drug pomnik v zgodovini našega napredka. Tam se vrše shodi, predavanja, gles-

lališke igre in koncerti. Tam je nastanjena čitalnica.

Zdaj je sezona piknikov. Mladinski oddelek priredi piknik osem in dvajsetega junija pri Riverju na drugi strani ceste, ko se pride čez most.

Na pikniku obeta biti zabava dobra. Stradal ne bo nihče, pa tudi žejnih ne bo.

Prvi tovorni avtomobil odpele k Riverju že ob devetih dopoldne, drug ob polenajstih, tretji ob dvanajstih trideset minut. Vsi na piknik dne 28. t. m. Vaak naj pride v Narodni dom. Vožnja je prosta. Tam bodo stali tovorni avtomobili, ki bodo vozili ljudstvo na piknik. Ako bo slabo vreme, se pa zabava vrši v S. N. D. — Jakob Meseč.

Delavske odškodnine za nezgode v Illinois

(F. L. I. S.)

Zakon države Illinois, zahteva, naj se delavcem, zaposlenim v državi izplačajo odškodnine (compensation) za poškodbe valed nezgod, za nekatere bolezni; ki so posledica dotičnega poškoda, in za smrt, nastalo tekom dela. Zakon se avtomatično razteza na vsa podjetja in zaposlenosti, navedene v postavi, in poleg teh tudi na ona podjetja, kjer je delodajalec vnaprej določil, da se bo ravnal po določbah kompenzacijskega zakona.

Med podjetja, ki so sa sama na sebi avtomatično potrjena tej postavi, so najvažnejša: stavbinska stroka, kakor tudi razdiranje in popravljanje posopij, izkopavanje, električna dela, prevažanje po kopnem ali po vodi, razkhanjanje in naklanjanje, dela pri skadiščih, rudarstvo in kamnoseštvo, izdelovanje in manipulacija razstreliv, škodljivih plinov, vnetljivih par ali tekočin in sploh vsa podjetja, glede katerih obstojajo zakoni ali občinske naredbe za zaščito in obvarovanje delavcev in občinstva. Vključene so tudi občinska, državna, okrajna, mestna in vaška podjetja. Poljedelstvo je izrecno izključeno po zakonu.

Zakon obvaruje vsako osebo, ki dela za drugega, vstevali inozemce, kakor tudi nedoletne delavce, ako jim državni zakon dovoljuje delati; vse to pa pod pogojem, da se je delavec zares bavil z delom, ki je običajno za podjetje njegovega delodajalca.

Za poškodbe, ki provzročujejo smrt, znaša odškodnina štirikrat toliko, kolikor je ponesrečenec povprečno zaslužil na leto. Ta odškodnina se izplačuje vdovi, otrokom, možu ali pa očetu ali materi, ako so ti bili popolnoma odvisni od zaslužka ponesrečenega delavca; pri tem ne sme odškodnina nikdar znašati manj od gotove vsote med \$1650 in \$1850 — in ne sme nikdar presegati gotov maksimum — med 3750 in \$4250. Ako sorodniki, ki jih je pokojnik zapustil, niso bili popolnoma odvisni od njegovega zaslužka, se jim izplača le primeren del zgoraj omenjene odškodnine — vselej pa seveda v mejah zgorajnega minimuma in maksimuma. Plačilo odškodnine se lahko razteza tudi na vnuke, prastariše in sploh na odvisne postranske dediče. Ako ni odvisnih sorodnikov, ki so opravičeni do odškodnine, potem naj se izplača gotov anesek — ne več kot \$150 — za pogrebne stroške, in to oni osebi, ki je poskrbela za pogreb.

Ako poškodba ne povzroči smrti, marveč popolno onemoglost, valed katere delavec postane popolnoma in za vedno (permanently) nesposoben za delo, izplačuje se odškodnina, enaka polovici (50%) njegovega zaslužka, nikdar pa manj od \$750 niti več od \$14 na teden, in to začeni od dneva po nezgodi. Ta odškodnina tedenaka plačila nadaljuje toliko dolgo, dokler izplačani zneski skupaj ne znašajo ravno toliko, kot bi bila znašala odškodnina za slučaj smrti; na to pa se do smrti izplačuje pokojnina, ki naj znaša letno 8 odstotkov one odškodnine, ki bi se bila izplačala za slučaj smrti. 50-odstotna kompenzacija, kakor tudi minimalna in maksimalna tedenaka plačila, se za slučaj kašneje smrti, poškodovanca morejo nadaljevati, ako on zapusti vdovo z otroki.

Ako nezgoda ima za posledicočasno popolno onesposobljenje (temporary total disability), dobiva delavec isto tedenako odškodnino kot v slučaju stalne

nesposobnosti, navedena v prejšnjem odstavku. Ali ta tedenaka plačila nadaljujejo le tako dolgo, dokler traja začasna nesposobnost za delo. Tudi v tem slučaju smejo vsa plačila skupaj znašati kvečjemu le toliko, kolikor bi znašala posmrtnina. Tedenaka plačila začnejo osmi dan po poškodb, razun, ako nesposobnost za delo traja čez štiri tedne, v katerem slučaju začnejo plačila drugi dan po poškodb. Dodatno k tej kompenzaciji je poškodovani delavec opravičen do odškodnine za nadaljno dobo, ako je valed nezgode zgubil kak ud ali telesni organ ali del istega, kot na pr. roke, noge, dlan, stopalo, prti, oči, členke prstov ali pa ako se mu je lice ali telo pokazilo. Znesek odškodnine je odvisen od resnosti poškodbe. Za zgubo roke se izplačuje od 50 do 65 odst. letenskih mezd za dobo 200 tednov; za zgubo členka prsta na nogi (razun palca) se izplačuje ista tedenaka vsota, ali le za 5 tednov.

Dodatno k običajni odškodnini mora delodajalec poskrbeti za potrebno prvo pomoč in za zdravniško, kirurško in bolnišnično oskrbo za toliko dolgo, dokler je ta oskrba potrebna. Delavec si sme, ako hoče, zasotovati svoje lastnega zdravnika ali kirurga, ali potem ga mora on sam plačati.

Vse kompenzacije, ki jih zakon določa, razun zgoraj omenjene dosmrtno pokojnine, se izplačujejo v obrokih, in to v istih preadekih, v katerih se je izplačevala meza. Ako bi delavec rad, da se odškodnina izplača vsa naenkrat (in a lump sum), more pristojna oblast — compensation board — ukazati plačilo take odpravnine.

Jako važno je, da nikako plačilo, ki se izplačuje na podlagi kompenzacijskega zakona, ni potrjeno o zaplenitvi valed delgov, glob ali odškodnin.

Ako delodajalec zahteva, se delavec, ki je opravičen do odškodnine, mora na stroške delodajalca dati pregledati od zdravnika, čim je to mogoče po nezgodi.

Nikaka kompenzacija se ne more iztirjati, ako ni bil delodajalec obvečen o poškodb kakor hitro mogoče, nikdar pa kasneje kot 30 dni po nezgodi. V tem obvestilu (notice) o nezgodi je treba navesti ime in naslov poškodovanega delavca, približni datum in kraj nezgode in označiti v enostavnem jeziku vzrok nezgode. Obvestilo treba vročiti delodajalcu osebno ali potom priporočanega pisma, naslovljenega na delodajalca. Tedaj je dolžnost delodajalca, da poroča o nezgodi kompenzacijski oblasti (Compensation Board).

IZ PRIMERJA

Občinski komisar v Podgori pri Gorici odstopil. Dne 12. julija se bodo vršile v Podgori pri Gorici občinske volitve, ki bodo dale domači občini ljudskega zastopnika. Dosedanji komisar Marinčič, pokoren sluga fašistovske gospode, se je iz strahu pred novimi volitvami odpovedal svojemu dosedanjemu položaju ter se je umaknil s svojega mesta. Nadomestoval ga bo do volitev uradnik goriške podprefektore Numla.

Kobariška Čitalnica upustošena. Na binkoštno nedeljo se je pripeljalo v Kobarič okoli 500 bojevnikov, ki so si ogledovali kraje, koder so prelivali kri za domovino. Slučaj je nanesel, da so bojevniki prispeli v kraj baško so se ljudje razhajali od mase. Razumeli so to napačno in so menili, da se hoče prebivastvo skriti pred njimi. Zato so se po obredu maščevali. Ko je korakala skozi Kobarič povorka, je vdrlor krdelo bojevnikov v prostor Čitalnice ter upustošilo sobo. Zdrobili so šipe in svetiljke ter raztrgali časopise. Klavir in knjižnica sta k sreči ostala nepoškodovana, ker je interveniral orožniški poveljnik. Gotovo je, da so bili bojevniki k temu činu naščuvani od fašistov.

Ranjen od šrapnela. Šrapnel je ranil na roki 22letnega Franca Jerkiča iz Dobravej na Vipavskem. Moža so morali prepeljati v goriško bolnišnico.

ODERUHI GRADE DOMOVE.

Chicago, Ill. — Narodna posetniska borza naznanja, da spekulantje zgrade 90 odstotkov vseh posopij v Zdrženih državah.

ZARKOMET

La Follette.

Mož, odločen, vztrajen in omajen v boju za ljudske pravice in napredek človeštva, živi tudi po svoji smrti.

Kako trošimo.

Jaskra v "Proletarcu" je izračunal, da ameriški Slovinci (paznjem številu nas je 208.000) potrošimo vsako leto na osebo za približno \$4.32, za cerkve \$2.40, za časopise \$1.01, za slovenske domove (dvorane) 19c, za knjige 8c, za socialistično kampanjo 4c, za delavske učne zavode 1c.

Zdi se mi, da se je prijatelj Jaskra vted pri prvem itemu. Z približno potroše naši ljudje veliko več. Deset dolarjev na osebo leto ne bo pretirana vsotica. Tudi na je sveta prohibicija dvignila na prvo mesto!

Tudi delavci imajo možgane.

Ne, g. Trunk, prav nič nisen "študiral na fajmoštrijo". Mar mislite, da je treba študirati fajmoštrijo, predno človek ve, da je dvakrat dve štiri?

Ali bo kaj snubcev?

Progresivna stranka je vdova Premoženja nima dosti — in tudi mlada ni več. Bati se je, da ostane sama.

Dobra vest iz Rima.

Dopisnik ljubljanskega "Jutra", ki je spremlil slovenske svetoletne romarje v Rim, poroča: Drug za drugim stopajo romarji in romarice k bronasti sliki sv. Petra in poljubujejo noge. Poljubujejo in poljubujejo... Čmak, čmek, čmuk, čmuk... Ni komar ne pride na misel, da bi vsak rutico iz žepa in obrisal slino, ki jih pušajo poljubovalci. Tako prihajajo bacili z vsega sveta v Rim in odhajajo zopet v vsem svetu...

Skoda, da mister Grdina ne čita tega! Tudi on prinese par milijonov bacilov v Cleveland in jedmota...

Kaj se godi v Arizoni.

Cenjeni K. T. B. I. Ako ti je mogoče, posveti v Warren, Arizona videl boš agenta, ki je pred sedmimi leti s puško pomagal članom S. N. P. J. v Columbus, N. Mex. Danes je možak toliko napredoval, da misli pošiljati staro domovino vse tiste, ki niso njegovega nazadnjaškega mišljenja. — Nekdo iz Los Angelesa.

Garanci v kobaridskih hribih.

Nas Trunk pravi, da gara in ur dnevno. Ubožeč! Čujte mo nasvet, izgarani delavci! Če bi vi manj pisali — čenčali — in več napisali brez čenč, bi bilo vse delo opravičeno v dveh urah. Človek lahko mišati prazno slamo 24 ur na dan, pa ne bo namlatil niti za malo južino. Ne mišatite prazne slame!

Storkljarska vest iz Kansasa.

Cenjeni Zarkomet! Prosim vprašaj opazovalca Storkelja, kaj J. P. iz Mulberryja, Kansas, kam je štorklja spet letela in kaj je nesla in komu. Pred par dnevi sem slišal ravno tak šum kot ga dela ta ptica in letela je v ravno tisto smer, kjer on živi. Torej bo on gotovo vedel, na katerem dimniku je obsedela. — Radovednež iz Kansasa.

Dobre vesti iz Jugoslavije.

Radlj je pisal kralju Aleksandru pismo, v katerem ga prosi odpuščanja in pravi, da se bo korenito poboljšal, ako ga izpuste iz ječe.

Dogodek št. 104.

V Kamniku na Gorenjskem smo imeli patre franciskane. Med njimi je bil pater Engelbert, ki je bil na glasu kot dober spovednik. Posebno fantje so mu radi nosili svoje pomočnjaške dogodke na ušesa. Ni pa maral za ženske. Če je odprl linico in videl žensko pri spovednici, je takoj zaprl in čakal, da je ženska odšla in da je prišel možki. Fantje je večkrat povabil v svoje stanovanje in jim postregel s kavo, cigarami in cigaretami. Nekdo je šel ta pater na Kamniške planine in seboj je vzel nekega fantja, da mu je nosil jestvine in kantal pot. Potikala sta se več dni po planinah. Ko sta se vrnila domov, so ljudje govorili, da je dotični fant — ingahil vso vero. — Max S., Cleveland, O.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zbirljena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$3.50 za pol leta in \$1.25 za tri meseca; Chicago in Ciceru \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri meseca, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National-Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

UNION LABEL APPLIED FOR

Datum v oglasu n. pr. (May 31-25) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je v tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

KDO TVORI DELOVNO LJUDSTVO?

Zelo važno vprašanje za delavce in farmerje.

Kajne farmerji pridelujejo žito, krompir, razno zelenjavo, ovocje in druge važne produkte za prehranitev. Ti produkti se nalože na tovarne avtomobile in nato v železniške vozove in na ladije. Tam zopet vidimo delati železnice in mornarje in za njimi še druge transportne delavce, da produkti pridejo na trg. Blago se razvažajo po vsem svetu. Iz Amerike odhaja v Evropo, Azijo, Afriko in Avstralijo, iz drugih delov sveta pa zopet v Ameriko. Vse to delo izvrši delovno ljudstvo: farmerji in transportni delavci.

Industrijski delavci zopet izdelujejo stroje, poljedelske, industrijske, parne in druge. Oni grade lokomotive, tovarne avte, ladje, velike električne centrale, skladišča, hiše itd. Delavce najdemo v hotelih in restavracijah, v krémah in prenočiščih. Dobimo jih pri strojih, s katerimi izdelujejo platno, sukno, obleko, obučo in druge potreščine.

In če pogledamo v pisarne, najdemo zopet delavce, ki si ubijajo možgane, kako voditi podjetje z uspehom. Tam najdemo inženirje, ki so duševni delavci, ki izdelujejo načrte za stroje, ceste, železnice, velike stavbe, ladje, osuševanje močvirij, kanalizacije itd. Vsi ti so delavci.

Ampak tukaj so še drugi ljudje, ki ne znajo klešč ločiti od kladiva. Ljudje, ki ne delajo, pa le uživajo; ljudje, ki ne pogledajo farmerja in mogoče naredijo obraz, kadar srečajo ročnega ali duševnega delavca, ker ga amatrajo za nekaj nižjega od sebe. Ti ljudje ne spadajo k delovnemu ljudstvu. To so kapitalisti in njih podporniki. Prvi lastujejo sredstva za produkcijo in distribucijo blaga. Njih last so sirovine, iz katerih se producira blago. Drugi jih podpirajo, ker se štejejo srečnim v gospodarskem sistemu, ki ustvarja take življenske razmere v človeški družbi.

Nekateri teh hite mimo delovnega ljudstva z blaziranimi obrazi, drugi imajo k večjemu pogled za ženska bitja, ki so pobarvala svoja lica, da se dopadejo gospodujočemu razredu.

In če delavci in farmerji le površno opazujejo te dogodke v življenju, prihajajo do zaključka, da tvorijo skupaj delovno ljudstvo, ki sebe prehranjuje slabo, ampak skrbi, da gospodujoči razred živi v razkošnosti in razsipnosti. Iz tega zopet sledi, da so interesi farmerjev in delavcev enaki. Iz te resnice se pa razvije vprašanje, kaj morajo storiti, da napredujejo po zakonih evolucije.

Opazovanja so jih naučila, da delovno ljudstvo ustvarja vse, kar je za udobno življenje potrebno. Možgani in mišice delovnega ljudstva proizvajajo te udobnosti.

Predvsem morajo tisti izmed delovnega ljudstva, ki so zapopadli to resnico, učiti druge, ki je še niso razumeli, da jo zapopadejo in se ne dajo cepiti od kapitalistov in njih podpornikov v skupine, ki si nasprotujejo. Zelo važno je, da se delovno ljudstvo zaveda, da je delovno ljudstvo, ki je enako izkoriščano in izžeto, zato ima tudi skupne cilje. Ako se delovno ljudstvo tega ne zaveda, tedaj prav težko zapopade nauke, da je treba sedanjim gospodarskim sistem spremeniti tako, da služi vsem za udobno in veselo življenje in ne samo peščici ljudi za nagromadevanje bogastva in razkošno uživanje.

Zakonodajni zbori ne bodo spremenili postav v korist delovnega ljudstva, dokler ljudstvo duševno dremlje in pošilja tiste v vanje, ki se ne zmenijo za njegovo trpljenje in zahteve. Izpremenitev razmer v človeški družbi je bilo vedno odvisna od zavednosti delovnega ljudstva. Stare gospodarske forme v človeški družbi so se spreminjale, kadar je delovno ljudstvo prišlo do prepričanja, da se morajo izpremeniti in nadomestiti z boljimi. Na svetu se ne zgodi nič brez vzrokov in prav zanesljivo se ne izpremeni gospodarski sistem, ako je delovno ljudstvo zadovoljno z njim.

Svojo nezadovoljnost pa ljudstvo nalaglje in naj-uspešnejše pokaže na volišču, ako ne glasuje za kandidata, ki podpirajo kapitalistični gospodarski sistem. Za urednicenje socialističnega gospodarskega sistema, to je boljšega sistema kot je kapitalistični, se pa bojuje socialistična stranka.

"Nevarnega pobojnika" že imajo!

Nič več ne bo streljal. Tako je skesan priznal na policijski postaji. — Pa tudi policijski načelnik prekrbi Curranu tako delo, da ne bo mogel več streljati.

Chicago, Ill. — Povest o pobojniku, ki je streljal na policijskega saržanta Elbridge Curran, je tako končala, kot je Prosveta povedala prvi dan, da konča, medtem ko so veliki dnevniki poročali resno o napadu na Curran in da je bil napad namenjen državnemu pravdniku Crowu.

Policijska na postaji Maxwell je trdo prišla Curranu in Pogačniku po zadnjem streljanju na Loomisovi ulici, nakar sta povedala resnico.

Najprvo je Curran poročal, da je zaračen tujezemec prihitel v pisarno državnega pravdnika in nanj oddal strel. Zaradi te laži je dve sto petdeset policajev imelo delo noč in dan. Plaziti so se morali celo po podzemskih tunelih. Policijski so še takoli napadalec, ko je Curran prihitel z novo pripovedko na policijsko postajo Maxwell in tam poročal, da so nanj streljali na Loomisovi cesti.

Prijeli so ga trdo in star policijski saržent je dejal Curranu: "Kaj pa mislite, da smo skupina bedakov. Ako ne boste previdni, se bodele nekega dne samega sebe ustrelili."

Prvi se je vdal Pogačnik. Izpovedal je, da je Curran prejšnji dan oddal strel na svoj avtomobil. Prostrelil je vrata. Prihodnji dan je pa naznanil, da je bil napaden. Vso stvar si je izmislil, da dobi počitnice. Policijskega načelnika je to silno ujezilo. In rekel je: "Kadar se Curran vrne s počitnic, mu odkažem tako delo, da ne bo več streljal."

OBLASTI IMAJO NOVO SLED GLEDE UMORA.

Zdaj iščejo nekega Litvina.

Burlington, Kans. — Oblasti imajo zdaj novo sled glede morice mrs. J. Knoblockove, ki so jo našli mrtvo na njeni farmi blizu mesta, ko sta se vrnila njen soprog in njegov sin domov iz mesta.

Oblasti zdaj iščejo nekega Charles Muscunisa, litvinskega potomoča, ki je bil poznan pod imenom "sirovi Rus" in o katerem so poročali, da je bil ubit, ko je pobegnil iz kansaške narodne straže, ko se je nahajala na mehiški meji.

Tri priče izpovedujejo, ki so bile z njim na mehiški meji, da so zanj pisale pisma umorjeni ženi, ki se je takrat pisala Florence Mzingo. V teh pislih jo je snubil. Priče so zanj pisale pisma, ker on ni znal čitati in pisati.

Priča Pearson je baje prejel informacije, da je bil Muscunisev brat tukaj pred enim tednom in da je povedal, da njegov brat še živi. Njegov brat je zahitaval bratovo lastnino, ker se ne upa priti nazaj. Bal se je, da ga aretirajo, ker je pobegnil iz milice.

MCCORMICKI SE PRAVDAJO MED SEBOJ.

New York, N. Y. — Mrs. Matilda Oser in gdč. Muriel McCormick, hčeri Harolda F. McCormicka, predsednika International Harvester kompanije, sta se pridružili očetu v pravdi proti njuni materi, Rockefellerjevi hčeri, ki se je zakonsko ločila od McCormicka. V pravdi gre za sklad osmih milijonov dolarjev, ki jih je naložil stari Rockefeller za svojo hčer in vnukinjo. Vloga predlaga, da mati poloti račun, kako se rabi denar iz tega sklada.

Agitirajte za "Prosveto"!

Stavbinski delavci se ne uklonijo

Sodnikov odlok ne pomeni ničesar v tej zadevi, meni predsednik sveta stavbinskih delavcev. — Delavci ne bodo na lju-bo podjetnikom vrgli svoje orožje.

Chicago, Ill. (F. P.) — "Seveda tak odlok ne pomeni ničesar." je odgovoril Patrick F. Sullivan, predsednik sveta stavbinskih delavcev, glede enostranskega mnenja zveznega sodnika Paga glede vprašanja, ako naj unijaki delavci še nadalje trpe na delu neunijske delavce, kar je v protislovju s pogodbo.

Ko so unije stavbinskih delavcev soglasno osvojile sklep, da bodo gledale nato, da bodo na stavbah delali le unijaki delavci in da se izpolni pogodba do pike, so stavbinski podjetniki hitro tekli k sodniku Pagu, da jim raztolmači sporni odstavek v pogodbi. Unije se niso udeležile farse za tolmačenje sporne točke, razen da so obvestile sodnika Paga, da ga ne marajo za razsodnika. Paga je sporno točko tako raztolmačil, kot so mu podjetniki povedali in so si želeli tolmačenje.

"Ako bodo podjetniki še nadalje kršili pogodbo, tedaj bodo stavkali stavbinski delavci, dokler se ne bodo ravnali po pogodbi, je menil Sullivan. "Mi smo več kot poštenji z njimi. Vmešavali se ne bomo v dela, ki so že pričela in dela nekaj neunijskih delavcev. Ampak vsako novo delo mora biti izvršeno po pogodbi. Podjetniki lahko dokončajo svoja stara dela in če jim ni všeč, da v bodočnosti spopnjujejo pogodbo, pa lahko obesi-jo svoje podjetništvo na kijuko. Ako bodo skušali na novih delih kršiti pogodbo, bomo prenehali z delom tudi na starih delih."

Sporna točka je stavka iz simpatije. To glavno orožje, ki se ga poslužujejo delavci proti podjetnikom brez principa. Unijaki delavci zahtevajo, da lahko prenehajo takoj delati, kjer delajo neorganizirani delavci.

Do preizkušnje pride kmalu, ko prično delati na stavbah, o katerih so bile sklenjene pogodbe po prvem juniju, ko so bili podjetniki posvarjeni, da naj prenehajo s kršenjem pogodbe.

HAINES ANALIZIRA DAWESOVO PRAVILO.

Analizacija ne bo Dawesu všeč.

Washington, D. C. — Lynn Haines analizira v magazinu "Searchlight On Congress" Dawesovo pravilo za okrajšanje debat v senatu. Haines meni, da bi tako pravilo ustvarilo mašino administracije, ki bi odločevala pri vseh važnih vprašanjih.

Haines je razposlal vprašalne pole vseim senatorjem, da se izrazijo o Dawesovem pravilu. In ti odgovori pokazujejo, da so Dawesovemu pravilu nasprotni senatorji kot Borah, Norris, Couzens, Copeland, Brookhart, Simons, McKellar, Caraway, Blease, Mayfield, Fletcher in celo konzervativci, kot je senator Harrel iz Oklahome. Veliko senatorjev podpira Norrisov amandment k ustavi, ki odpravi kratko kongresno zasedanje in po katerem bi se novi kongres sešel takoj v mesecu januarju, ki sledi mesecu novembru, v katerem so se vršile volitve. Ta amandment bi onemogočil, da bi tisti senatorji še kaj vplivali, ki so pogoreli pri volitvah.

Jim Watson iz Indiane želi najprej dobro poznati Dawesovo pravilo, kajti zgodi se lahko, da stara garda podleže pri volitvah, nakar je izročena na milost in nemilost progresivcem. In tega se Watson boji.

TEKMECI SE MNOZE.

Cleveland, O. — Odkar je predsednik Coolidge skušal za-dušiti revolucionarni glas na dne 4. julija na ta način, da se izrabljuje za mobilizacijsko navdušenje, sta dve mednarodni organizaciji izrabili ta precedent. Zadnja je Mednarodna kooperativna alijanca, ki je ta dan določila za tretji mednarodni dan družništva. Potem je Vseameri-ška proti-imperialistična liga določila teden od 27. junija do 4. julija kot proti-imperialistični teden.

AMERIŠKA TVRDKA DOBILA VAŽNO RUSKO KONCESIJO.

Samo ona ima pravico za izvoz manganeške rude.

New York, N. Y. — Zelo važno koncesijo v Rusiji je dobila tvrdka W. A. Harriman & Co. To je edina tvrdka, ki ima pravico izvažati manganeško rudo iz Georgije. Harrimanova kompanija zaključuje o tem faktu: "Ta pogodba znači, da sovjetska vlada želi, da se tujezemski kapital zanima za gospodarsko vzpostavitev Rusije. Dalje pokaže, da je vlada pri volji priznati odškodnino privatnim lastniškim interesom. To je korak naprej, da Rusija postane zdrav ekonomski faktor na svetu."

Pogodba je veljavna za dvajset let in daje Harrimanovim interesom pravico operirati rudnike v čistovrjaskem okraju v Georgiji. Rusija prejme odškodnino od tone. Najnižja odškodnina na leto znaša \$1,500,000. Harrimanovi interesi bodo takoj napravili pogodbe s privatnimi lastniki, ki bodo prejeli majhno odškodnino in poleg majhen delež od čistega dobička. Precej privatnih lastnikov je pomagalo Harrimanovim interesom, da so prejeli koncesijo.

Rudniki bodo opremljeni z modernimi stroji. Rudo bodo nakladali z najmodernejšimi samotežniki v Potiju. Ti interesi sodijo, da jih bodo stroji in naprave stale okrog štirih milijonov dolarjev. Georgija je najbogatejša država na svetu na manganeški rudi. Najbogatejša polje se nahaja približno sto milj od obrežja v Ornem morju. Pot iz Potija do New Yorka je pa dolga 5,600 milj. Na tem polju je okoli sedemdeset milijonov ton najboljše rude. V zadnjem letu so importirali v Združene države za \$10,000,000 manganeške rude in od teh jo je za \$4,000,000 bilo importirane iz Georgije.

Združene države producirajo polovico jela od svetovne produkcije. Manganeška ruda je pa neobhodno potrebna pri kaljenju jekla.

Ustanovila se bo ameriška korporacija, da se izvede pogodba.

W. A. Harriman je sin pokojnega železniškega graditelja E. H. Harrimana. Njegova gospodarska moč je ogromna, ker je že po svojem očetu podedoval izredno veliko premoženje.

TUDI ŽENSKE PONESREČIJO SMRTNO PRI DELU.

Harrisburg, Pa. — V letu 1924 je v državi Pennsylvanija ponesrečilo smrtno petnajst žen. Nobena ni ponesrečila v tovarni. Pet ženskih je zgorelo. Dve sta bili kuharici, ena sobarica, ena policistka in ena učiteljica. Dve sta umrli valed avtomobilskih nezgod. Ena je prodajala avtomobile, druga je bila telefonistka, ki je smrtno ponesrečila, ko se je peljala domov. Dve sta se malo ranili in zastupila se je njima kri. Ena je bila knjigovodkinja, druga pa hišnica. Dve sta se ubili, ko sta padli. Ena je bila hišnica, druga pa kuharica. Ena sobarica je bila ubita na dvigalu, neka bolnišnica strežnica je pa umrla za šenom, ki ga je našla od bolnika. Neko telefonistko je zadušil uhajajoči plin, delavko, ki je čistila vosove, je pa ubil voz ulične železnice. Štiri žene so zapustile svoje, ki so bili odvisni od njih zasluska. In sicer je bilo šest otrok pod šestnajstim letom, dve materi in en oče.

TO PA JE MEZDA, KAJNE!

Boston, Mass. — Boston ima svojo komisijo, ki določa minimalno mezd. Ampak ta minimalna mezda je res minimalna, ki ne zadostuje za najpotrebnejše življenske potrebnosti. Mo-dostke, ki so stare najmanj devetnajst let in so bile v zadnjih šestnajst tednov v vsaki sezoni, bodo prejemale pa reci in piči po trinajst dolarjev tedenske mezde. Za tiste, ki se učijo, je pa določena mezda od šest do dvanajst dolarjev na teden.

All želi znati pravilno glas in čitat angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katere je izdala in ima na prodaj Kraljeva matice S. N. F. J.

Vesti iz Jugoslavije

Davek na delo. Od vseh strani, iz vseh delavskih revirjev prihajajo pritožbe in poročila o krivičnem odbijanju mesdnih izplačil pod krinko davka na delo. Ponekod odbijajo delodajalci ne samo 2, temveč 4%. Ponekod odbijajo delavcem kar pri enem samem izplačilu čez 100, da akordantom cele 300 in več dinarjev. Kar smo predvideli se je zgodilo: odredba zakona o proračunskih dvanajstinah, da morajo plačati vsi ročni delavci 2 odstotka svojega zasluska ter povrh še invalidski in izredni pri-bitek, je dala najlepši povod podjetnikom, da začno na veliko zniževati plače in mezde delavcem.

Ali tudi sam na sebi je davek na delo, na zaslužek, nekaj tako nesocialnega, da spada v srednji vek, ko je posvetna in cerkvena gospoda pobirala od svojih tlačanov od vsake glave neki znesek. Takega obdavčenja ne pozna celo nobena moderna kapitalistična država. Ta davek, tak kakor je, je nekaj posebnega, unikum davčne modrosti — mislim — na vsem svetu. Na vsem svetu ima celo kapitalistični davčni sistem princip: da je zaslužek, ki je potreben za življenje, davka prost. In vsaka davčna zakonodaja, tako tudi naša, odreja eksistenčni minimum, ki je davka prost.

Člen 56. zakona o proračunskih dvanajstinih, tak kakor je, naprotuje torej osnovnemu principu vsake zakonodaje. On daje delodajalcem polnomočje, poljubno zniževati plače in mezde, in sicer vsem: tistim, ki delajo samo 6 mesecev na leto ravno tako kakor onim, ki delajo 12 mesecev. V današnji brezposelnosti, ko je samo v Sloveniji 30,000 brezposelnih, a prav toliko sezonskih delavcev, ki delajo samo nekaj mesecev, odvzeti pri sedanjih nizki mezd, ki je lahko rečeno najnižja na svetu, delavstvu brez zasluska in ne glede na druge davke letno okrog 150 milijonov, je protisocialna, zato tudi protigospodarska zasnova, ki bo imela težke posledice za celokupno gospodarstvo naše države.

Delavna sila (ročno in duševno delavstvo) je predvsem najvažnejši faktor produkcije. Če se ta faktor sistematično uničuje, če ne dobi niti pravice niti možnosti organiziranja, če ga pehaajo z revščino, bedo in z njo zvezane strasti, (alkoholizem, zločinstva itd.) se s tem zadržne zanjka celokupnemu nacionalnemu proizvajanju: delavski razred zgubi kupno moč, zgubi voljo in sposobnost napredovati v delu, njegova delazmožnost pada, namesto da bi se dvignila.

Tudi v normalnih časih bi to bilo katastrofalno. All danes, ko so proizvodni nemake in ameriške industrije — kjer je delavec 5 do 10 krat boljše plačan ko v SHS — kljub ogromni carini — cenejši kakor proizvod domače industrije, je to sistematično uničevanje delavne sile; gospodarski nesmišlj, ki bo čez par let pokazal prežalostne rezultate. Zanimivo je, da niti eden izmed "narodnih" poslancev od 315, ki sedijo v narodni skupščini in ki se imenujejo skoraj vsi narodni, ljudski itd., ni dvignil glasu proti sprejetju tega davka, kakor se spodobi.

Kajti to ni edini davek, ki ga plača delavstvo! Ogromni indirektni davki zadevajo predvsem delavstvo. Davkov na sol, sladkor, petrolej, carine na obleko, obutev, itd. plača vsak delavec več ko milijon, ker imajo delavci navadno večje družine.

V parlamentu delujejo večinoma le različni odbori. Na dnevnem redu so razprave o invalidskem zakonu, zakonu o osnovnih šolah, državni obrtni banki, tiskovnem zakonu, zakonu o sodnikih in ustroju sodišč. Plenum nar. skupščine ima v delu zakon o kmetijskih kreditih, največ časa pa porabi z različnimi interpelacijami. Novih zakonov bo mo imeli torej kmalu celo vrsto. Fabricirajo jih, silno naglo. Minister, v katerega resort spada kak nov zakonski predlog, zahteva za vsak načrt pospešeno postopanje. Tako pridejo načrti na seje odborov, kjer opozicijski poslanci predlagajo izpremembe, včasih celo dobre in moderne, kar lahko stane brez strahu, kajti vladni poslanci glasujejo dočedno proti, in tako je vsem skupaj prav. Pri takem delu je sveda jasno, da je parlamentarizem v jugoslovanem parlamentu res gola formalnost, neko

Glavni urednik: ... Podporna Jekla ...

GLAVNI STAN: 2697-59 24. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS. Izvrševalni odbor: UPRAVNI ODESEK: Predsednik Vincent Calkins; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega odbora Blas Novak; gl. blagajnik John Vogrlich; urednik glasila Jože Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

PROTNI ODESEK: Martin Zelenikar, predsednik, Box 278, Harborton, Ohio; Francon A. Tauchar, 2637 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Kristmann, 13111 Bevington Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2623 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Turbell, Box 23, Strabana, Pa.

BOLNIŠKI ODESEK: Blas Novak, predsednik, 2687-59 S. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VZHOĐNO OKROŽJE: Jacob Ambrosi, Box 286, Moon Run, Pa.; Joseph Korho, RFD. 2, Box 114, West Newton, Pa.; Anton Sular, Box 104, Green Kuma, za jugosnap. Frank Klus, Box 299, Chatham, Minn., za sev. zap. John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

ZAPADNO OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 848 Willow St., Chicago, Ill.; Richard J. Zavertnik, R. No. 1, Hinsdale, Ill.; Frank Zajc, 3639 W. 36th St., Chicago, Ill.

Nadzorni odbor: Predsednik: Frank Aleš, 2134 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Josko Oven, 2629 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Olin, 2456 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

Združitveni odbor: Predsednik: Frank Aleš, 2134 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Josko Oven, 2629 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Olin, 2456 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VARNOSTNI ODBORNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POŠTE: — Korrespondenca z glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uredni, se vrši takole: VSA PISMA, ki se nanašajo na poslo gl. predsednika se naslovi: Predsedništvo S. N. F. J., 2687-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORNE NASLOVI: Bolniške tajništvo S. N. F. J., 2687-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednata vsebno se naslovi: Tajništvo S. N. F. J., 2687-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI S BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. F. J., 2687-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošljejo Paul Bergerju, predsednika nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prilozi na gl. poročni odelok se naj pošiljajo na naslov: Martin Zelenikar, Box 278, Harborton, Ohio.

Vsi dopisi in drugi spisi, razsanila, oglaš, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednata naj se pošilja na naslov: "PROSVETA", 2687-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

drugo formalnost pa so sploh o-pustili: zašiljanje izven parlamentarnih komisij in strokovnjakov. Da so nekateri novi zakoni potem še reaktornerjšji, kakor so bili stari, to ni šudno.

-Samomor. V Vurbegu se je obesil posestnik Jože Černs iz Krčevine. Otroci so ga našli obešenega v gozdu. Najbrž se mu je omračil um.

Pogajanja med radikali in Radicem so se zopet pričela. Radic zahteva predvsem, da ga iz-puste iz zapore, prav tako tudi glavne voditelje njegove stranke, ki so še internirani in potem je pripravljen podpirati čisto radikalno vlado, če mu le na Rvatakem puste nekoliko proste roke. Do tega sporazuma lahko končno tudi pride, vrhovna oblast nad državo bi ostala v rokah beograjske buržoazije.

Samomor. V torek 26. maja se je na Blejskem otoku vstrelil Francoz Malhpe, ljubljanski zastopnik francoske tvrdke za milo. — V Ljubljani se je obesila v svojem stanovanju 76letna M. Schaschel, vdova po dvornem svetniku. Stori-la je iz obupa, ker so ji tako povišali stanovanje, da ne bi imela več od časa živeti. — V Predoru med Hraštnikom in Trbovljami se je v sredo pred Binkoštni vstrelil gospo-dsko opravljeni neznanec. Pri preiskavi se je dognalo, da je brez papirjev in brez denarja.

Predzna sleparka je prišla v Grčarce pri Dolenji vasi (okolica Ribnice) in je Mariji Primoževi pripovedovala, da se je njen sin Ivan vrnil iz Rusije z bratom neznancko, a je zbotel in ostal neke v Bosni. Povabila je Primoževu na svoj dom, da od brata sve natančneje podatke. Drugi dan se Primoževa in njen nečak res odpeljeta z neznancko. Na ljubljanskem kolodvoru pa začne neznancka praviti, da je poznabila ves svoj denar, 250 Din, na domu Primoževu, kjer je prenočevala. A sedaj, da nujno rabi 100 Din, ker mora v Ljubljani še nekaj plačati. Primoževa ji res da 100 Din. Neznancka odide in se več ne vrne. Primoževa in nečak sta spoznala, da sta nasedia sleparki. Vrnila sta se domu in sta dognala, da je sleparka odnesla tudi perilo in druge stvari.

Leio smrtnih obhod oziroma izvršitve smrtnih kazni ima letos Jugoslavija — 7 smrtnih obhod je to leto že izvršeni. Na izvršitev čaka še 17 kaznjencev. Strašno! Ali je res to je posledica vojne? Kaj pa pijančevanja? Ali ne igra tudi to velike vloge pri tej nesreči?

Strašen čin blazneza. V Zagrebu je bil Andrej Vašić bolan že od vojne, ko ga je granata za-

sula. V zadnjem času se mu je stanje poslabšalo. Dne 29. maja, ko je njegova žena prišla s dela domov, je mož v svoji blaznosti skočil nanjo, jo vrgel na tla in jo gadavil. Ko je bila mrtva, ji je odrezal glavo.

Binova ljubezen. Dne 5. jun. so pripeljali v mariborsko bolnico 49letnega zidarja Jožeta Brumaca iz Limbuca z zlomljeno levo roko. Brumec je od svojega sina doma zahteval, naj mu plača hrano, kar pa je hvaležnega otroka takoraz raskočilo, da je očeta protipel in mu pri tem zlomil levo roko in ga tudi po ostalem telesu močno poškodoval.

Oče, ki muč svoje otroke z gladom. V Bosanskem Brodu je bil aretiran delavec Milan Vuk-san, ker je svoje otroke mučil z gladom. Zapiral je svoje otroke v sobe in jim ni dajal nobene hrane, sam pa izvrševal med tem razne orgije a nepoštenimi ženskami. Hčerka Ljubica je umrla valed lakote, starejšega sina pa so našli nezavestnega. Oba sta bila 8 dni brez hrane.

Umrli v Ljubljani. Jospina Karinger, trgovčeva vdova, 93 let. — Bogomir Sušnik, sin tovarniškega livarja, 18 dni. — B. Liberijska Teresija Zemljak, bñni-ljenka, 24 let. — Antonija Jev-nikar, rejenka, 1 leto. — Fran Toman, pismonoša, 39 let. — Stefka Boh, delavčeva hči, 17 mesecev. — Zvonko Pasar, sin varnostnega nadstražnika, 4 leta.

Vrednost krave. Lanj je Zobarn izgubil svojo ženo. Zalosten je bil nekaj časa, potem se je pa potolažil. Letos je pa izgubil kravo in ne more se potolažiti. Nekega dne mu reče prijatelj: "Kako je to: žena ti umrje in potolažil si se, potem ti pa umrje krava in ne moreš se potolažiti. Saj je bila tvoja delavna, šted-ljiva, pridna in postena Tončka vendar več vredna kot tvoja krava!"

Zorban mu je odgovoril: "Ne vem, kaj je več vredno, kajti odkar sem vdovec, so mi še ponudili celo vrsto žen. Odkar pa je poginila moja krava, mi nihče ni ponudil kravjega repa."

Na prodaj chromatiens-poinovrstina harmonika, z 48 basii, samo par tednov rabljena, samo \$75.00, nova pa je veljala \$160.00.

8 NOVIH LUBAROVICH chromatiens harmonik na prodaj po \$75.00 komad.

ALDIS SKULJ 323 Epsilon Place Brooklyn, N. Y.

Kaj imenujemo bolezen uma?

Spisal Karel vitez Bleiweis Trsteniški.

(Dalje.)

Ce nahajamo pri besniku poleg psihičnih začetnih simptomov pijanosti, tudi znamenja telesne slabosti, če jezik na lahko zastaja, če se začnejo treseti tudi roke, kar se najjasneje izraža v izpremenjeni pisavi, tedaj so to usodepolna znamenja. Če bi pri tem rasel še samočut do neizmerne, če se bolnik čuti srečnega brez konca in kraja in če to bolniku rodi domišljive zviševnosti, n. pr., da si bolnik domišlja biti knez, kralj, cesar in naposled bog, da, celo nadbog, in si pri vsem tem še domišlja, da ima sto tisoč, ali celo milijone ali milijarde imenja, tedaj imamo podobno one grozne bolezni, ki za znamajo današnji čas sopers in elektrike z neugasnim svojim hlepenjem po sreči in zlatu: napredujo hromote blaznikovo, ali kakor jo zove ljudstvo: omehčavanje možganov.

ŽRTVE

Fovest. Spisal Fr. Serafin.

(Dalje.)

In popraskal se je za ušesom, udaril z desno nožo ob tla pa smejal se na vso moč, da so mu solze prihajale v oči.

"Kam pa je šla, kam? ..." ga povpraša nekdo.

"Kam pa je šla! — Vprašal ... I — v Rim! ... In ker je pot tjakaj dolga, je morala imeti seveda denarja s seboj! Hihih — vse strele! ..."

"Ti si pravi klerikalec, da bobnaš in raznašaš take stvari po vasi! ... Molčal bi, molčal!" ga posvari neko ženišče.

"Kdo pravi, da nisem klerikalec? ... Klerikalec sem in bom! ... Sem pa tudi mož za to! ... Vse strele — nak — a ... Tihihih! ..."

"Če bi bil klerikalec, ne bi bil tak!" ugovarja ženišče.

"Kakšen tak? ... Ali nismo mar val enaki, klerikalci in liberalci? ... Spočetka, ko sem ališal našega gospoda župnika pridigovati, sem res mislil, da bodo vsem liberalcem že na tem svetu rogovi zrasi! ... Zdaj pa vidim, da je vse en vrag, klerikalci ali liberalci!"

In pomikal se je spet počas naprej, dokler ni dospel do gostilnice, v kateri je začutil ljudi. Tam se je okrenil okrog vogla ter zavil noter ...

V gostilniški sobi je bilo že več moških, ki so bili prišli drug drugemu pravit novico ... V kotu pri majhni mizici pa sta sedela sama zase Dolfe in Baston. Poznalo se je že obema, da sta bila. Prišla sta v gostilno posamič, ne da bi bila vedela drug za drugega, a vendar oba iz enega in istega nagiba. Imela sta namreč oba že dalje časa skrbi radi tiste nečakinje župnikove in zdaj sta bila alfa vesela, da se je bila stvar iztekla tako. Ker je bila odnesla denar, sta bila lahko prepričana, da se ne povrne več, in bilo se jima ni torej bati nikakih sitnosti ...

"Vse strele ... vina na mizo!" je zahteval Škrjanec, stopivši v sobo. "Hihih, kaj pravite k temu, kaj? ... Jaz bi rad vedel, kako je našemu gospodu župniku zdaj pri srcu! ..."

"Pusti župnika v miru!" reče krčmar menda zastran lepšega, kajti kot liberalci je privoščil župniku prav od srca nezgodo, ki se mu je bila pripetila z nečakinjo. In ker je menil, da bica Škrjanec v prvi vrsti na razmerje, ki je bilo baje med župnikom in nečakinjo njegovo, pristavi še: "Župnik so iz mesa in krvi, kakor smo vsi drugi! ..."

"Kajpada!" potrdi Škrjanec. "Kaj sem rekel mar, da ne? ... Iz mesa in krvi, kajpada, hihihi! ..."

In nato se je govorica pletla dalje o tem predmetu, in vsak je uganil kako modro, samo Dolfe in Baston sta molčala zadovoljno in plia.

To pa menda ni ugajalo Škrjancu, kajti obrnil se je proti njima ter začel:

"Ti Baston in ... Dolfe — kaj pa vidva pravita? ... Ali ni bila fino blago ta nečakinja župnikova? ... Pri moj sedemnajst tisti se pa že lahko postavi in potrka na prsi, ki je pokosil ta travnik! ..."

"To sem bil jaz!" vzklikne Baston v svojih toposti. Bil je sila bahat in se je zlasti glede žensk rad ponašal. Zavest, da se mu ne more zgoditi nič več, pa ga je bila še bolj ujunačila.

"Ka-aj, ti? ... Jaz sem pa tebe sodil! ... Tak fant, kakor si ti, pa da ne bi ..."

To besede so bile izgovorjene tako, da so morale privzdigniti Dolfeta, ki ni bil nič manj domišljav nego Baston. In res se skloni pokoncu ter vzklikne: "Jaz pa pravim, da sem bil jaz! ..."

"Ni res — jaz!" ugovarja Baston.

"Ne — jaz!"

Tako je šlo še parkrat semintja, hkratu pa sta imela Baston in Dolfe vsak svoj vrček v rokah. In predno je mogel kdo misliti na to, da bi preprečil pretep, sta že neusmiljeno obdelovala drug drugega. Bila sta kmalu vsa razrezana in krvava po obrazih ...

Škrjanec pa je le še hujskal, rekoč: "Zdaj pokaži, Baston, zdaj, če si za kaj!"

In res je ta še bolj napel svoje moči. Ker je bil vrček že ves razbit, je zgrabil Dolfeta za lasne in vrat ter ga podri na tla ...

A zdaj je apostrofirjal Škrjanec spet Dolfeta, rekoč: "Kaj, Dolfe? ... Takemu se pušča? ..."

(Dalje prihodnjič.)

nagon vednega gibanja celo za uživanje jedi in pijače ne pusti minute časa ter se v pravem pomenu besede bolnik upeha do smrti. To so slučaj, ki se pri taki močni vztrajnosti odlikujejo s tem, da je zavest popolnoma preminila. Pri teh bolnikih pa besnost hipoma vzbruhne in kmalu dospo do popisanega vrhunca.

Ako navadna besnost ne prejde v zdravje, zapuška duševno alabost s splošno zmedenostjo, ki polagoma konča z duševno smrtjo, takozvano terminalno topostjo.

Pa tudi ozdraveli ni vedno gotov, da bi se mu bolezen v krajšem ali daljšem času ne ponovila, četudi ono med svetom mnogo razširjeno mnenje ni povse upravičeno, da je tisti, ki je bil duševno bolan, a ozdravel, vedno v nevarnosti, da prej ali slej zopet ne oboli. Najnevarnejši v tem oziru so oni, ki so po rojstvu oteženi in v kojih družinah so se že prej nahajali slučajni pohabljenega uma ali bolnih živcev.

To je podžgalo spet Dolfeta, tako da je mahnil še z večjo silo po svojem nasprotniku ...

Krčmar in še nekateri drugi so prikočili, da bi ju raztrgali na dvoje. Škrjanec pa je kričal: "Pustite ju, hučimana, kaj to vam mar! ... Naj se, če se hočeta! Ali mar vas katerega boli to? ... Toliko liberalca sem pa že jaz, da pustim vsakemu pretepavati se, ako se mu ljubi! ..."

Ko so naposled Baston in Dolfeta vendar le ločili in sta bila drug za drugim s krvavo glavo odšla iz sobe, si je velel Škrjanec iz samega veselja nad tem, kar je videl, prinesiti še eno viržinko ... Smejal se je tako, kakor morda še živ dan ne, in venomer je vzklikal: "Kaj takega pa še ne — strela vendar, hihihi! ..."

Tako so se razvijale razmere v Poljanin in bližale svojemu naravnemu koncu. Surovost je napredovala, slabe posledice razpora in medsebojnega sovraštva so se kazale na vseh straneh ...

Trgovci, proti katerim je bilo naperjeno konsumno društvo v prvi vrsti, so bili omagali v boju ... Eden izmed njih je bil že pred daljšim časom zapri prodajalno ter pobegnil z doma. Nekega dne pa je prišla vest, da so potegnili njegovo truplo iz Kulse ... Preživiti ni mogel več sebe in svoje številne obitelji, zato je obupal. Zapustil je pismo, v katerem je bilo pisano: "Po zdaj veljavnih katoliških načelih jaz kot trgovec nimam pravice živeti, zato grem v smrt! ..."

No, in zdaj pa je bila tudi propast konsumnega društva neizogibna! ... Ustanovljeno brez etične podlage, porojeno iz sovraštva, ni moglo obrediti dobrega sadu! ...

Župnika je bila tista stvar z njegovo nečakinjo hudo zadela. Zdaj, ko so jo iskali zaradi tatvine, je sam pravil, da ni sorodnica njegova. A s tem se je le še bolj osmešil! ... Ljudje so bili vsled tega še bolj prepričani, da je vse res tisto, česar so ga dolžili in kar so pravili o njem in o njej. In vse eno so ga delali odgovornega za to, da je bila pobegnila z denarjem ... Pri zanašali mu zdaj sploh niso v nikakem osiru več. Dvignilo se je vse zoper njega. Klerikalci in liberalci so si podali roke, da bi ga uničili ... Vsi njegovi prijatelji so ga zapustili, da, le-ti so zdaj najbolj divjali zoper njega! ... In kaj vse so si upali proti njemu! ... Ljudje, ki so mu poprej ljubljali roko, so hodili zdaj kar neodkriti, brez pozdrava mimo njega! In iz vsega tega, kar je bil uvedel na novo, so se očito nortoval! Ni bilo še dolgo, kar je bil razdelil nekake svetilne med člane onih društev, katera je bil ustanovil on, da bi se ti ljudje tako že po zunanjem razločevali od drugih. A kaj se je zgodilo? ... Neko noč so mu jih pometali skozi zaprta okna v župnišče ter mu pobili pri tem skoro vse šipe! ...

Vse, prav so mu storili, kar so vedeli, da ga bolelo in jezilo ...

Nekoč se spomni nekdo besed tistega porodnega, ki se je bil o priliki, ko so se pripravljali na njegov sprejem, ponorčeval iz Poljančev ter jih posvaril rekoč: "Le gledite, da ne zapojete čez nekoliko časa pa tako: 'Da bi od nas odnesel te hudir, namesto mira si prinesel nam prepri!' In brž so se združili nekateri ter poskrbeli za to, da je dobil župnik nekega jutra pred vrati župnišča na dva kola pribito deako z navedenim napisom.

Hodil so mu tudi pod okno: badljive pesmi popevat ...

Vse to ga je neznanako peklo in jedlo ... Njegovo zdravje se je slabšalo bolj in bolj. Lotila se ga je huda živčna bolezen ... Imel je grozne noči ... Vsi njegovi čuti so ga varali, in imel je vse mogoče prikazni ... Spal ni skoro nič. Včasih je precej zvečer zadremal za trenotek, a hipoma in brez pravega vzroka se je prebudil, in potem ga je minilo spanje za celo noč ... Primerilo se je tudi, da so mu šele proti jutru zamizale oči, a to je bila le nekaka omotica, ki je trajala morda kratko uro, in iz katere se je prebudil še bolj truden, še bolj obupan in bolan, nego je bil prej ... Največkrat pa kar celo noč in zatisnil očesa. Prišlo je tako daleč, da ga je že pri sami misli na posteljo pretresala groza. Ko se je začel nagibati dan, se ga je lotil vselej tako strašen nemir, da je včasih begal semtertja, kakor bi ne bil pri prvi pameti ... In vedno mu je plesala pred očmi postelja, v kateri mu je bilo prebiti toliko neznošnih muk, toliko bridkih ur, kajti vselej, kadar je legel, so se začeli razni pojavi njegovega bolesto razburjenega živčevja. Zdelo se mu je med drugim, da mu škrblija miš po njegovem zgajvu.

Tako ponavljanje se pa ne sme zamenjavati s periodično pohabljenostjo uma, ko se po določenih odnehljajih bolezni zopet znova povrača. Največ napoveduje napad besnosti neka težnost, redkeje kombinacija resne melanholije in besnosti, najredkeje osamljeni napadi melanholije.

Da se utruji nedvojbena diagnoza, mora se opazovati več posameznih napadov, vendar se značaj periodične besnosti ne razločuje bistveno od prouti-pične pohabljenosti uma. V obeh slučajih je razpoloženje bolnikovo povišano, vendar si prosta psihična razburjenost liče duška s petjem, plesanjem, akakanjem, z vednim gibanjem, zmeraj pa na bolj neškodljiv način; periodično razburjeni bolnik pa povišano svoje razpoloženost in dozvedno duševno prednost da čutiti okolici, renomira s svojo močjo, s stanom, z znanostmi, draži sobolnike, hujska jih zoper strežaje, sumničji jih ter ima v svojem bitju vedno na videz kaj zlobnega. V nasprotju drugim razburjenjem, ki le zato, ker jih to vselej, poblija stekla pri oknih, ima za vsak napačen čin po tisoč vzrokov, da se opraviči. Pravi, da razbija okna zato, ker spušča zrak noter, trga posteljo: perilo, ker nima lepšega robca in če ju hoče vrže za strežajem, zgodil se je zato, ker mu ni bila dosti alana.

Ker se zvišeni čuti izraža pogosto v začetku napada v luksuznozem nakupovanju in v zapravljivosti, ki mnogo presega imetje bolnikovo, in ker so tudi pri periodični besnosti kakor pri omehčanju možganov največ punčice krčevito skrčene, mogla bi se bolezen v začetku zameniti z začetnim omehčanjem možganov. Pozneje pa, če izostanejo vsakojaki prikazi hromote in če prevladajo opisani simptomi tako zvane "foie raisonnante", je bolezen lahko razločevati.

Pri periodični pohabljenosti uma se vzdržuje besnost navadno več ali manj časa — po več mesecev — na popisani visocini, a prilično se vleče kake dni ali tedne delj, tako da je zavest bolj skaljana videti, besnost se izgublja večkrat počas, semtertja pa tudi precej naglo ter napravi prostor neki pobitosti, katera izhaja iz telesne slabosti in temnega zavedanja onih neumnosti, katere je bolnik storil med napadom. Potem postane stanje bolnikovo bolj normalno in dotičnik more sedaj več ali manj časa — po več mesecev ali let — živeti svojemu poklicu, dokler ga novi, poprejšnjemu po vsem podobni napad ne privede zopet v zavod. Tako se vrti v kolobarju, le z razločkom, da so v največ slučajih zdravi časi krajši in manj prosti, ker tudi te kali neka duševna slabost, tako da pozneje ni svetoviti, da bi bolnika izpustili iz zavoda.

Le v redkih slučajih so napadi, ki so nesrečniku pokvarili mladost in moška leta, poznejši čas slabejši in redkejši ter more precej mirno preživeti stara leta, sicer res da na troške duševne živčnosti.

V enakem krogu se giblje tudi tako zvana ciklična pohabljenost uma, pri kateri se v pravilnih izpremembah vrste melanholije, besnost in mir, vendar zadnji zdravji čas ni prost, ker pozorno opazovanje kaže vedno še ostankе vzburjenosti ali pa že sledove težnosti, ki se hoče ponoviti. Posamezni napadi so krajši, pa tudi resnejši, nego pri periodični besnosti. Napad vzburjenosti se odlikuje s tem, da je po vsem naspnoten priprosti besnosti in da se apetit med razburjenostjo jako pomnoži; posledica tega je očitivno zvišanje telesne teže.

Med tem pa, ko nahajamo težje slučajje ciklične blaznosti v blaznicah, imamo lažje slučajje pogosto zunaj med svetom. Obstati moramo da je mnogo ljudi, pri katerih vidimo lahko nestalno razpoloženje, da so potrti in se jim nič ne ljudi, kar se dostokrat ne da razlagati, včasih pa so bolj živahni, delavnost je pomnožena in splošna vršitev misli olajšana. Take slučajje imamo še zmeraj za duševno normalne. Kadar so pa nestalnosti takih slučajjev močnejše in očitnejše, tedaj je to karakteristično, da vprašajo zdravnika le zaradi napadov otonosti, ker se oni časi povišane razpoloženja sorodniko zde povse normalni in znamenje zdrave moči.

Zgodilo se mi je namreč v praksi, da nisem mogel prepri-

čati očeta nekega tako blednega mladega moža tudi o nepravilnosti ali abnormiteti tako zvanih zdravih časov. Priznal mi je, da se mora zaradi melanholičnih napadov kaj resnega ukreniti in domenila sva se, da sina odvedemo v javni zavod za ozdravljenje živcev. Nekaj časa nisem nič več čul o tem slučaju, dokler se prilično ne namerim na očeta, ki mi nekako v zadregi razodene, da so se bili premislili, da bolnik je odšel v Italijo ter se je tam toliko izboljšal, da se je zadnji čas tam celo zaročil. Brez dvojbe v začetku vzburjenosti! Vendar pa se je slučaj izšel dobro. Sin je srečno oženjen in, kolikor sem o njem zvedel, do zdaj se dobro počuti.

Splošno pa težki slučajje periodične blaznosti dajo malo upanja ozdravljenju, kajti posamezni napad mine, pa le, da se prej ali slej zopet ponovi. Prej omejenji slučajje, v katerih se v višji starosti doseže relativno ozdravljenje, so jako redki.

Zatorej se pa ciklična blaznost ne sme zamenjati z neko drugo, ki se more tudi periodično povračati, ki pa podaja mnogo ugodnejše rezultate.

Da si pa te slučajje lažje raztolmačimo, moramo seči po neki nervozni prikazni, o koji se je pred kratkim mnogo govorilo, in s katero se še zdaj pečajo strokovnjaki ter jo preiskujejo. To so prikazni namreč prej tako zvanega živalkega magnetizma, ali kakor ga sedanjí čas z učnjaškim imenom zovemo: hipnotizma.

Pripravne in za to sposobne osebe je možno z nekimi procedurami, če jih pustimo gledati svetle stvari, ali če jih metodčno gladimo, pripraviti v spanju enako stanje. Zdi se jim, da izgube svojo voljo, da tako vzdrže, kakor kipi, najokornejše leže, koje jim dajo drugi. Ako v hipnotizovanega pihneš, prebudi se iz spanja in vrne se mu zavest.

Kar se tukaj izvršuje proutvoljno in mimogrede pri zdravih osebah — tako otrpelost nahajamo pri velikem številu posebno mladostnih umobolnih obojega spola. Začetek te bolezni se v ničemer ne razločuje od proute pohabljenosti uma, tudi ta se začinja z otonostjo, ki se polagoma množi. Pa še besnost, ki prihaja za njo, ima bistveno drugačen značaj, kakor katerokoli do sedaj popisano stanje razburjenosti. Pri tej ni nič veseliradosti, kakor pri besnosti, nič frenagljenih, visokostnih domišljevanj, kakor pri paraličnih bolnikih tudi ni intrigantnega renomiranja, kakor pri periodičnih slučajih. Glavna poteza, ki se vleče pri kataloniji, kakor se zove ta bolezen, ki jo obravnava-

mo, je patos. Sicer jo zakriva težavnih slučajih ravno taka karakteristična nejasnost; kadpa ta meglentost premine, prikaže se nam podoba patetično razburjenega. Če je razpoloženje verakega značaja, predstavljaj bolnik pridigarja v puščavi, drugih slučajih ima pa vse djanje nekaj prenapetega, prelijenega, kakor pri gledališkem igralcu, vedno je pa razpoloženje patetično-zvišeno. Sicer se tak patos na zunaj še pomneš čudno robatino in neobesani gibanjem in postavljanjem, k znači to bolezen. Kakor se pa kaže pri navadni besnosti naglednega premikanja, pri periodični pa nagib, kakor da bi hotel nalahko škodo delati ali nagajati, tako nahajamo pri kataloniji polno neutemeljen in božjasti doben, krčevit nagib premikanja. Bolnik tolče z rokami, bota z nogami, v težkih slučajih vrti in valja z vsem životom, mtem pa vpije ali glasno deklamuje, vedno pa ponavlja iste besede, ali pa enako doneče, brez ali nakopičene besede ali zlog. V takem stanju ne ve prav nič sebi, agira in se vede, kakor spanju, ter se ne zmeni za okolico, tako da ga je tudi težko pailiti, da bi se do dobrega na-

(Dalje prihodnjič.)

Zabasanost.

Velik del telesnih bolezni lahko zasledimo do zaprtja. To stanje ne zanemarjajte.

Severa's Balzol

je neprecenljiva pomoč v takem stanju želodčne in prebavne neurednosti in zaprtja. Sijajna tonika za oslabele ljudi.

Cena 50c in 85c.

Prekuzneto najprej pri ljekarju.

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v malici slad, kmečji, sladki in vse druge potrebščine. Poskus in se prepričajte, da je doma pri kuhanju vedno le najboljši in najzdravši.

Groceries, sladničarjem in v daljnih mestih določeno primeren pust pri večjih naročilih. Pišite informacije na:

FRANK OGLAR,
5461 Superior Avenue, Cleveland.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST-MENA POJASNILA.

mo, je patos. Sicer jo zakriva težavnih slučajih ravno taka karakteristična nejasnost; kadpa ta meglentost premine, prikaže se nam podoba patetično razburjenega. Če je razpoloženje verakega značaja, predstavljaj bolnik pridigarja v puščavi, drugih slučajih ima pa vse djanje nekaj prenapetega, prelijenega, kakor pri gledališkem igralcu, vedno je pa razpoloženje patetično-zvišeno. Sicer se tak patos na zunaj še pomneš čudno robatino in neobesani gibanjem in postavljanjem, k znači to bolezen. Kakor se pa kaže pri navadni besnosti naglednega premikanja, pri periodični pa nagib, kakor da bi hotel nalahko škodo delati ali nagajati, tako nahajamo pri kataloniji polno neutemeljen in božjasti doben, krčevit nagib premikanja. Bolnik tolče z rokami, bota z nogami, v težkih slučajih vrti in valja z vsem životom, mtem pa vpije ali glasno deklamuje, vedno pa ponavlja iste besede, ali pa enako doneče, brez ali nakopičene besede ali zlog. V takem stanju ne ve prav nič sebi, agira in se vede, kakor spanju, ter se ne zmeni za okolico, tako da ga je tudi težko pailiti, da bi se do dobrega na-

(Dalje prihodnjič.)

Zabasanost.

Velik del telesnih bolezni lahko zasledimo do zaprtja. To stanje ne zanemarjajte.

Severa's Balzol

je neprecenljiva pomoč v takem stanju želodčne in prebavne neurednosti in zaprtja. Sijajna tonika za oslabele ljudi.

Cena 50c in 85c.

Prekuzneto najprej pri ljekarju.

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v malici slad, kmečji, sladki in vse druge potrebščine. Poskus in se prepričajte, da je doma pri kuhanju vedno le najboljši in najzdravši.

Groceries, sladničarjem in v daljnih mestih določeno primeren pust pri večjih naročilih. Pišite informacije na:

FRANK OGLAR,
5461 Superior Avenue, Cleveland.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST-MENA POJASNILA.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST-MENA POJASNILA.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST-MENA POJASNILA.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST-MENA POJASNILA.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST-MENA POJASNILA.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST-MENA POJASNILA.